សេចក្តីថ្លែងការណ៍រួមរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលស្តីពី ការស្នើសុំជាថ្មីនូវដំណោះស្រាយលើបញ្ហាអាទិភាពចំនួន ១១ ចំណុចដើម្បី បញ្ឈប់អំពើហិង្សាដោយផ្អែកលើយេនឌ័រក្នុងពិភពការងារនិងការពារសិទ្ធិសេរីភាពមូលដ្ឋានរបស់កម្មករ

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩

នៅក្នុងឱកាសយុទ្ធនាការ១៦ថ្ងៃនៃភាពសកម្មនិយមប្រឆាំងអំពើហិង្សាផ្អែកលើយេនឌ័រ យើងខ្ញុំជាសហជីព សមាគម និង អង្គការសង្គមស៊ីវិល ចំនួន **២១ (ម្ភៃមួយ) ស្ថាប័ន** ដែលកំពុងបំពេញការងារដើម្បីចូលរួមលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្ស សិទ្ធិការងាររបស់កម្មករនិយោជិត និង សមភាពយេនឌ័រនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា **ស្នើសុំជាថ្មីនូវដំណោះស្រាយលើបញ្ហាអាទិភាពចំនួន១១ចំណុច** ដែលបានដាក់ជូនដល់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ជាពិសេស ក្រសួងកិច្ចការនារី ក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក្រសួងយុត្តិធម៌ ក្រសួងការបរទេសនិង សហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ក្រសួងរៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្មនិងសំណង់ ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី សមាគមរោងចក្រកាត់ដេរនៅកម្ពុជា(GMAC) សហព័ន្ធនិយោជកនិងសមាគមពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា និងក្រុមអ្នកធុរៈកិច្ចបញ្ញាទិញ តាមរយៈញត្តិស្នើសុំក្នុងទិវាអន្តរជាតិនារី ថ្ងៃទី៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៩ និងទិវាពលកម្មអន្តរជាតិ ថ្ងៃទី១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ កន្លងមក។ មកដល់ពេលនេះយើងខ្ញុំមិនទាន់ទទួលបាននូវការឆ្លើយតបពីស្ថាប័នណាមួយនៅឡើយ។ យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា ក្នុងពេលឆាប់ៗខាងមុខនេះ ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធខាងលើនឹងបើកឱកាសឱ្យមានការប្រឹក្សាយោបល់ពេញលេញជាមួយសហជីព អង្គការសង្គមស៊ីវិល និងកម្មករនិយោជិត ទៅលើញត្តិស្នើសុំនេះដើម្បីរកដំណោះស្រាយឆ្លើយតបឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពទៅលើបញ្ហាអាទិភាពទាំង១១ចំណុចដែលជាតម្រូវការចំបាច់និងបន្ទាន់របស់កម្មករនិយោជិតទាំងក្នុងនិងក្រៅប្រព័ន្ធនៅកម្ពុជា។

យើងខ្ញុំសូមជម្រាបថា ញត្តិនេះមានគោលបំណងផ្តល់ជូននូវសម្លេងរបស់កម្មករនិយោជិត សហជីពនិងអង្គការសង្គមស៊ីវិល ដើម្បីរាជរដ្ឋាភិបាលធ្វើការពិចារណាឆ្លើយតបឱ្យចំលើតម្រូវការចាំបាច់និងបន្ទាន់របស់កម្មករនិយោជិតដើម្បីរួមចំណែកការពារសិទ្ធិមូលដ្ឋាននិងទីផ្សារការងាររបស់កម្មករនិយោជិត លុបបំបាត់អំពើហិង្សារាល់ទម្រង់ផ្អែកលើយេនឌ័រ ការកេងចំណេញផ្លូវភេទ ការកេងប្រវ័ញ្ចពលកម្ម និងទាសភាពសម័យទំនើបនៅតាមគ្រឹះស្ថានសហគ្រាស និងសម្រេចបាននូវគោលនយោបាយ និងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជាតិក្នុងការកាត់បន្ថយវិសមភាពយេនឌ័រ និងភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជា។

យើងខ្ញុំសូមរំលឹកជូននូវខ្លឹមសារលម្អិតនៃ**ញត្តិស្នើសុំដំណោះស្រាយលើបញ្ហាអាទិភាពចំនួន១១ចំណុច** ដូចខាងក្រោម៖

តម្រូវការទី១៖ ជម្រុញឲ្យមានការបង្កើតទារកដ្ឋាននៅតាមគ្រឹះស្ថានការងារ និងមត្តេយ្យសហគមន៍នៅគ្រប់ឃុំសង្កាត់

<u>បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមាន៖</u>

- នៅក្នុងរយៈពេលប្រមាណ១៥ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការបង្កើនលទ្ធភាព គុណភាព និងជានាតម្លៃសមរម្យដើម្បីបង្កើតឲ្យមានមជ្ឈមណ្ឌលទារកដ្ឋាននៅតាមរោងចក្រសហគ្រាស។ ជាក់ស្តែងមាត្រា១៨៦នៃច្បាប់ការងារ បានតម្រូវឱ្យនិយោជកដែលជួលកម្មករស្ត្រីចាប់ពី ១០០នាក់ឡើងបង្កើតទារកដ្ឋាន។ បន្ថែមនេះនៅឆ្នាំ២០១០ រាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតគោល

នយោបាយជាតិស្តីពីការថែទាំនិងអភិវឌ្ឍន៍កុមារ និងការបង្កើតផែនការសកម្មភាពជាតិស្តីពីការថែទាំ និងអភិវឌ្ឍន៍កុមារឆ្នាំ២០១៤ -២០១៨ និងឆ្នាំ២០១៩-២០២៣។ ប៉ុន្តែកន្លងមកនេះការអនុវត្តច្បាប់ និង គោលនយោបាយទាំងនោះនៅមានកម្រិតនៅឡើយដោយសារយើងខ្ញុំសង្កេតឃើញថាគ្រឹះស្ថាន សហគ្រាសភាគច្រើននៅមិនទាន់បានបង្កើតទារកដ្ឋាននៅឡើយទេ។ ម្យ៉ាងទៀតមណ្ឌលទារកដ្ឋាន មួយចំនួនដែលបង្កើតឡើងក៏គ្មានការត្រួតពិនិត្យបទដ្ឋានស្តង់ដា និងការជម្រុញទឹកចិត្តនិងសម្ភារៈ សម្រាប់កុមារគ្រប់គ្រាន់ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យក្រុមកម្មករនិយោជិតគ្មានទំនុកចិត្តក្នុងការយកទារកនិង កុមារតូចៗទៅដាក់នៅទីនោះ។

- សេវាថែទាំកុមារនៅតាមមណ្ឌលទារកដ្ឋានឯកជនមានតម្លៃខ្ពស់ដែលមិនសមស្របជាមួយនិងអាត្រា ប្រាក់ចំណូលប្រចាំខែ របស់កម្មករនិយោជិត។ យោងតាមរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវនៅដើមឆ្នាំ២០១៩ នេះ កម្រៃសេវានៅតាមមណ្ឌលទារកដ្ឋានឯកជនគិតជាមធ្យមគឺ២៥០(ពីររយហាសិប)ដុល្លាក្នុងមួយ ខែដោយមិនទាន់គិតបញ្ចូល ថ្លៃអាហារ សម្លៀកបំពាក់ឬប្រាក់បន្ថែមផ្សេងៗនោះទេ។ អាស្រ័យហេតុ នេះស្ត្រីជាកម្មករនិយោជិតតាមរោងចក្រ សហគ្រាស ឬ ស្ត្រីប្រកបរបរសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធដែលមាន កម្រិតជីវភាពមធ្យមឬក្រោមមធ្យមនោះ គ្មានលទ្ធភាពយកកូនតូចៗទៅដាក់នៅមណ្ឌលទារកដ្ឋានឯក ជនទេ។
- ដោយសារតែតម្រូវការផ្នែកជីវភាពស្ត្រីរាប់លានអ្នកបានចាប់ផ្តើមចេញមករកការងារជាកម្មករនិយោជិត នៅតាមរោងចក្រសហគ្រាសឬលក់ដូរតាមដងផ្លូវ ហើយពួកគេជួបនូវបញ្ហាលំបាកយ៉ាងខ្លាំងដោយសារ តែគំនាបផ្នែកវប្បធម៌ ប្រពៃណីរបស់សង្គមខ្មែរដែលកំណត់ដាក់បន្ទុកឲ្យស្ត្រីបំពេញភារៈកិច្ចមើលថែទាំ កូនតូចៗ និងឪពុកម្តាយចាស់ៗទាំងស្រុង។ កម្មករចំណាកស្រុកជាស្ត្រីភាគច្រើនត្រូវបង្ខំចិត្តយកកូន តូចទៅផ្ញើជាមួយឪពុកម្តាយចាស់ៗនៅឯស្រុកកំណើត ឬត្រូវសម្រេចចិត្តឈប់សម្រាកពីការងារដើម្បី នៅផ្ទះមើលថែកូនហើយស្ត្រីអ្នកលក់ដូរតាមដងផ្លូវមួយចំនួនត្រូវបង្ខំចិត្តដាក់កូនតាមរទេះរុញ ឬកណ្តៀ តកូនបណ្តើរធ្វើការបណ្តើរ។ ជម្រើសទាំងនេះសុទ្ធតែជាជម្រើសមិនល្អដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សុវត្ថិ ភាព សុខភាព និងការលូតលាស់របស់កុមារ ព្រមទាំងសុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់ស្ត្រីជាម្តាយ។ បន្ថែមលើនេះ ធ្វើឱ្យស្ត្រីបាត់បង់ឱកាសក្នុងការអភិវឌ្ឍផ្នែកវិជ្ជាជីវៈនិងប្រាក់ចំណូល។

តម្រូវការទី២៖ ជម្រុញឲ្យមានការបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលផ្តល់សេវាគ្រប់ប្រភេទនៅហ្នឹងកន្លែងតែមួយសម្រាប់ស្ត្រីរង គ្រោះអំពើហិង្សាបង្កឡើងដោយដៃគូស្និតស្នាល រួមមានការប្រឹក្សាផ្លូវចិត្ត ការគាំពារផ្លូវច្បាប់ ការព្យាបាលសុខភាព រាងកាយ ការផ្តល់ជម្រកសុវត្ថិភាព និងការការពារសន្តិសុខសុវត្ថិភាពដល់ស្ត្រីរងគ្រោះនិងកូនៗ ប្រព័ន្ធរាយការណ៍ តាមទូរស័ព្ទនិងបង្កើតមណ្ឌលអប់រំនិងស្តារនីតិសម្បទាដល់ជនបង្កអំពើហិង្សា។

<u>បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមាន៖</u>

- អាត្រានៃស្ត្រីនិងកុមារីដែលប្រឈមនិងរងគ្រោះដោយសារអំពើហិង្សាគឺស្ថិតក្នុងកម្រិតដែលគួរឲ្យព្រួយ បារម្ភយ៉ាងខ្លាំងជាពិសេសបញ្ហាសុខភាព សុវត្ថិភាពផ្លូវកាយផ្លូវចិត្ត និងស្មារតីរបស់ស្ត្រីនិងកុមារី។ យោងតាមរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវស្តីអំពីបទពិសោធន៍និងសុខភាពស្ត្រីដែលចេញផ្សាយកាលពីឆ្នាំ ២០១៤ “ស្ត្រីនិងកុមារីម្នាក់ក្នុងចំណោមស្ត្រី និងកុមារីប្រាំនាក់ ដែលមានអាយុចាប់ពី១៤ដល់៦៤ឆ្នាំ ធ្លាប់ឬកំពុងរងគ្រោះអំពើហិង្សាមួយឬច្រើនប្រភេទពីដៃគូស្និទស្នាលយ៉ាងហោចណាស់ ម្តងក្នុងជីវិត របស់គាត់គិតត្រឹមកំឡុងពេលនៃការសិក្សានោះ” ។ បើយោងតាមទិន្នន័យដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់

បញ្ចូលទៅក្នុងរបាយការណ៍ស៊ីដរដែលបញ្ជូនទៅគណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យ ការអនុវត្តន៍ អនុសញ្ញាស៊ីដរ គិតមកត្រឹមដើមឆ្នាំ២០១៩នេះកម្ពុជាមានមជ្ឈមណ្ឌលសុវត្ថិភាពសម្រាប់ស្ត្រីត្រឹមតែ៦ប៉ុណ្ណោះ។ មណ្ឌលទាំងនោះគឺស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងនិងប្រតិបត្តិការរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល។ ម្យ៉ាងទៀត របាយការណ៍ដដែលបានចង្អុលបង្ហាញថាតុលាការបានចេញដីកាការពារសុវត្ថិភាពតែ១៩ករណី ប៉ុណ្ណោះ។ នេះមានន័យថានៅពេលដែលស្ត្រីនិងកុមារី និងកម្មករស្ត្រីជួបប្រឈមឬរងគ្រោះដោយសារ អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ឬអំពើហិង្សាផ្អែកលើយេនឌ័រនៅកន្លែងការងារគ្មានលទ្ធភាពនៅអោយឆ្ងាយពី ជនបង្កហេតុដើម្បីរក្សាការពារអាយុជីវិតរបស់ពួកគេ។ហើយជនបង្កនៅតែមានឱកាសរំខានបន្តប្រើ ហិង្សានិងគំរាមកំហែងដល់ ជនរងគ្រោះ។

- យើងសង្កេតឃើញមានការអនុវត្តនីតិវិធីមិនត្រឹមត្រូវឬមិនពេញលេញជាច្រើនបានកើតឡើង។ តួយ៉ាង មានករណីមួយ ចំនួនធំដែលអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានបានអន្តរាគមន៍ឱ្យស្ត្រីយោគយល់ អត់ឱន ផ្តល់ឱកាស ឱ្យជនបង្កនិងតម្រូវឱ្យស្ត្រីកែប្រែ ឥរិយាបថខ្លួនដើម្បីចៀសវាងជម្លោះ។

តម្រូវការទី៣៖ រាជរដ្ឋាភិបាលផ្តល់សច្ចាប័ន និងអនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពនូវអនុសញ្ញាILO 190 ស្តីពីការលុបបំបាត់អំពើហិង្សានិងការយាយីផ្អែកលើយេនឌ័រនៅក្នុងពិភាពការងារ និងតម្រូវឱ្យគ្រប់គ្រឹះស្ថានសេវាកម្សាន្តបង្កើតនូវគោលនយោបាយទប់ស្កាត់និងប្រឆាំងអំពើបៀតបៀន កេងចំណេញផ្លូវភេទ និងហិង្សាគ្រប់រូបភាពមកលើស្ត្រីកម្មករនិយោជិត ព្រមទាំងពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពក្នុងការចុះអធិការកិច្ចការងារដើម្បីធានាសុវត្ថិភាពសិទ្ធិការងារ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់កម្មករនិយោជិត និងតម្រូវឱ្យគ្រឹះស្ថានសេវាកម្សាន្តអនុវត្តការចុះបញ្ជីនៅបេឡាជាតិរបបសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់កម្មករនិយោជិត។

<u>**បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមាន៖**</u>

- កម្មករនិយោជិតជាស្ត្រីដែលធ្វើការងារផ្នែកសេវាកម្សាន្តរួមមានអ្នកចម្រៀងតាមវង្គសាល អ្នកម៉ាស្សា អ្នកផ្សព្វផ្សាយស្រាបៀរ កាស៊ីណូនិងអ្នករៀបបន្ទប់តាមផ្ទះសំណាក់ឬសណ្ឋាគារប្រឈមនូវការបៀត បៀនរាងកាយ ការចាប់បង្ខំនិងហិង្សាផ្លូវភេទពីសំណាក់អតិថិជន ប៉ុន្តែអ្នកគ្រប់គ្រងឬថៅកែមិនបាន យកចិត្តទុកដាក់ដំណោះស្រាយក្រៅពីតម្រូវឱ្យកម្មករទ្រាំទទួលយកនូវអំពើហិង្សានោះ ឬទទួល សំណងជួលជុលផ្លូវចិត្តបន្តិចបន្តួច ហើយមានករណីមួយចំនួនមិនត្រឹមតែមិនដោះស្រាយថែមទាំង បញ្ឈប់ពួកគេពីការងារទៀតផង។
- វប្បធម៌នៃការផ្សះផ្សាក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការតាមរយៈការទូទាត់សំណងរដ្ឋប្បវេណីទៅឲ្យជនរងគ្រោះ ដើម្បីបិទសំណុំរឿងផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌបានបង្ហាញពីកំសោយនៃការអនុវត្តច្បាប់ និងជម្រុញឱ្យអំពើហិង្សា លើស្ត្រីកើតមានជាបន្តបន្ទាប់។
- អ្នកគ្រប់គ្រងនិងនិយោជកនៅតាមបណ្តាមជ្ឈមណ្ឌលឬគ្រឹះស្ថានកម្សាន្តខារ៉ាអូខេមួយចំនួនបានតម្រូវ ឲ្យកម្មករនិយោជិតជាស្ត្រីធ្វើតេស្តរកមើលថាមានផ្ទៃពោះ ឬ អត់និងដាក់លក្ខខណ្ឌឱ្យរំលូតកូនឬត្រូវប ណ្តេញចេញពីការងារ។ លក្ខខណ្ឌនេះ មិនត្រូវបានប្រកាសជាចំហរជាបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងនោះទេប៉ុន្តែត្រូវ បានអនុវត្តដោយសម្ងាត់។
- ការចុះបញ្ជីបេឡាជាតិរបបសន្តិសុខសង្គមលើគ្រោះថ្នាក់ការងារ ការថែទាំសុខភាព និងប្រាក់សោធន និវត្តន៍ត្រូវបានកំណត់ដោយច្បាប់ការងារប៉ុន្តែនិយោជកក្នុងវិស័យសេវាកម្សាន្តជាច្រើននៅមិនទាន់បាន អនុវត្តឡើយ។

តម្រូវការទី៤៖ កំណែទម្រង់មធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនកម្មករនិយោជិតក្នុងវិស័យវាយនភ័ណ្ឌកាត់ដេរនិងដេរស្បែកជើង ដោយបង្កើតគោលនយោបាយស្តីពីការដឹកជញ្ជូនកម្មករនិយោជិត ដោយកំណត់ពីការរៀបចំឡានដឹកជញ្ជូនដែលធានានូវផាសុខភាព សុវត្ថិភាព និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់កម្មករ និងពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ចរាចរណ៍ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពនិងចាត់វិធានការណ៍ជាបន្ទាន់ចំពោះយានយន្តដែលបើកបរហួសល្បឿនកំណត់និងមិនបានត្រួតពិនិត្យលក្ខណៈបច្ចេកទេសយានយន្តត្រឹមត្រូវដើម្បីកាត់បន្ថយគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍។

<u>**បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមាន៖**</u>

- រថយន្តដឹកជញ្ជូនកម្មករនិយោជិតតែងតែរងគ្រោះថ្នាក់ចរាចរជាញឹកញយក្នុងអំឡុងពេលធ្វើដំណើរ ដោយសារតែរថយន្តដឹកជញ្ជូនភាគច្រើនគឺជាប្រភេទរថយន្តដឹកទំនិញ ខ្វះការត្រួតពិនិត្យគុណភាពលក្ខណៈបច្ចេកទេសឡានឲ្យបានត្រឹមត្រូវនិងអ្នកបើកបរឡានមានពិសារគ្រឿងស្រវឹងនិងបើកលឿនហួសកំណត់។ បន្ថែមលើនេះរថយន្តដឹកជញ្ជូនកម្មករភាគច្រើនគ្មានកន្លែងសម្រាប់អង្គុយឡើយ។
- យោងតាមរបាយការណ៍របបសន្តិសុខសង្គមបានឱ្យដឹងថាករណីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ក្នុងវិស័យរោងចក្រ វាយនភ័ណ្ឌនិងកាត់ដេរស្បែកជើងមានកម្រិតខ្ពស់ជាងគេ (លើសពី៥០%) បើធៀបទៅវិស័យដទៃ។ បើគិតជាភាគរយប្រភេទមធ្យោបាយធ្វើដំណើរដែលរងគ្រោះថ្នាក់ញឹកញាប់ជាងគេគឺម៉ូតូ ដោយឡែកគ្រោះថ្នាក់ដែលបង្កដោយឡានដឹកកម្មករមាន១៤%ក្នុងឆ្នាំ២០១៥និងមិនដល់១%ផងក្នុងឆ្នាំ២០១៧។ ប៉ុន្តែបើគិតជាតួលេខជាក់ស្តែងគ្រោះថ្នាក់ដោយឡានដឹកកម្មករមានចំនួន៨៨០ករណីក្នុងឆ្នាំ២០១៥ និង៩២ករណីក្នុងឆ្នាំ២០១៧។ ដោយសារឡាននីមួយៗដឹកកម្មករច្រើនលើសលុបប្រសិនគិតទាបបំផុតត្រឹម៣០នាក់ក្នុងមួយឡាន នោះមានន័យថាក្នុងឆ្នាំ២០១៧ មានកម្មករចំនួន២៧៦០នាក់ទៅហើយដែលរងគ្រោះថ្នាក់ដោយសារប្រើប្រាស់ឡានទ្រុង។របាយការណ៍ក៏បង្ហាញផងដែរថាមូលហេតុចំបងនៃគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍គឺកើតឡើងដោយសារការបើកល្បឿនហួសកំណត់។

តម្រូវការទី៥៖ កំណត់ប្រាក់ឈ្នួលគោលនិងពង្រឹងយន្តការការពារកម្មករធ្វើការងារតាមផ្ទះ និង បង្កើតទម្រង់កិច្ចសន្យាគម្រូសំដៅការពារសិទ្ធិការងារនិងអត្ថប្រយោជន៍របស់កម្មករ និងជម្រុញនិយោជកឱ្យចុះបញ្ជីរបបបេឡាជាតិសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់កម្មករ និងស្នើរាជរដ្ឋាភិបាលផ្តល់សច្ចាប័នអនុសញ្ញាILO189ស្តីពីការការពារកម្មករធ្វើការតាមផ្ទះដើម្បីផ្តល់ការការពារសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់កម្មករក្នុងនិងក្រៅប្រទេស។

<u>**បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមាន៖**</u>

- នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានអ្នកធ្វើការតាមផ្ទះចំនួនប្រមាណ២៥០០០០នាក់ហើយភាគច្រើនជាស្ត្រី។ អ្នកធ្វើការតាមផ្ទះនៅមិនទាន់បានទទួលការការពារពីច្បាប់ស្តីពីការងារនៅឡើយទេក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។
- និយោជក(ម្ចាស់ផ្ទះ)ភាគច្រើនមិនទាន់បានអនុវត្តតាមប្រកាសលេខ២៣៥ ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៨ របស់ក្រសួងការងារស្តីពីលក្ខខណ្ឌការងារសម្រាប់អ្នកធ្វើការតាមផ្ទះ ជាពិសេសប្រការ១៣ដែលបានចែងអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់និយោជកក្នុងការចុះបញ្ជីរបបបេឡាជាតិសន្តិសុខសង្គមលើគ្រោះថ្នាក់ការងារ ការថែទាំសុខភាពនិងប្រាក់សោធននិវត្តន៍។ ម្យ៉ាងទៀតប្រកាសលេខ២៣៥នេះនៅមានចំណុចខ្វះខាតមួយចំនួនទៀតដូចជាមិនទាន់បានបញ្ជាក់ពីប្រាក់ខែគោលកិច្ចសន្យាការងាររវាងម្ចាស់ផ្ទះនិងកម្មករនិងមិនបានដាក់បញ្ចូលនូវការឈប់សម្រាកលំហែមាតុភាពនិងសម្រាកបុណ្យជាតិផ្សេងៗ។

តម្រូវការទី៦៖ ផ្តល់កិច្ចគាំពារសង្គមដល់អ្នកលក់ដូរតាមដងផ្លូវនិងអ្នកសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធដទៃទៀតតាម

រយៈការផ្តល់ប័ណ្ណសមធម៌ឱ្យដល់ពួកគាត់ឡើងវិញ

<u>បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមានឡើង៖</u>

- ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ២០១៧នៅកំឡុងមុនពេលបោះឆ្នោតជាតិមានការផ្តល់ប័ណ្ណសមធម៌ឲ្យដល់អ្នកលក់ដូរតាមដងផ្លូវ និងអ្នកសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធមួយចំនួន។ ប័ណ្ណសមធម៌នេះមានសុពលភាពត្រឹមរយៈពេល១ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ នៅពេលដែលប័ណ្ណផុត សុពលភាពប្រើប្រាស់ក្រុមអ្នកលក់ដូរតាមដងផ្លូវនិងអ្នកសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធមួយចំនួនមិនអាចស្នើសុំប័ណ្ណថ្មីបានទេដោយសំអាងថាជីវភាពរបស់ពួកគាត់ធូរជារមិនស្របតាមលក្ខខណ្ឌរបស់កម្មវិធីឡើយ។ ការអះអាងនេះមិនឆ្លុះបញ្ចាំងពី ស្ថានភាពជីវភាពពិតប្រាកដរបស់អ្នកលក់ដូរតាមដងផ្លូវ ហើយក៏មិនបានយោងទៅលើលទ្ធផល និងឬ ភស្តុតាងនៃការស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមណាមួយឡើយ។
- យោងតាមសេចក្តីប្រកាសរបស់ក្រសួងការងារស្តីពីស្វ័យនិយោត ក្រសួងមិនបានដាក់បញ្ចូលអ្នកលក់ដូរតាមដងផ្លូវចូលទៅក្នុងអ្នកសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធនោះទេ ដែលផ្ទុយពីខ្លឹមសាអនុសញ្ញា២០៤ ឆ្នាំ២០១៥ របស់ILO។

តម្រូវការទី៧៖ ពង្រឹងយន្តការការពារសិទ្ធិពលករចំណាកស្រុកពីការកេងប្រវ័ញ្ចការងារ ការជួញដូរមនុស្ស និងទាសភាពសម័យទំនើបតាមរយៈ ការធានាឲ្យបាននូវសិទ្ធិកាន់កាប់ឯកសារផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពលករ ការបង្កើតប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យអំពីពលករចំណាកស្រុកដែលរួមមាន ចំនួនពលករ អាស័យដ្ឋានកន្លែងការងារ និងទីកន្លែងស្នាក់ និងបង្កើតជម្រកសុវត្ថិភាពដើម្បីផ្តល់ការឆ្លើយតបបន្ទាន់ដល់ពលករដែលជួបបញ្ហា រួមមានការផ្គត់ផ្គង់អាហារ កន្លែងស្នាក់អាស្រ័យបណ្តោះអាសន្ន និង សេវាប្រឹក្សាយោបល់ និងគួររៀបចំឲ្យមាន

កិច្ចជួបប្រជុំជាមួយពលករចំណាកស្រុកមួយឆ្នាំ២ដង។

<u>បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមានឡើង៖</u>

- គ្មានប្រព័ន្ធរាយការណ៍ឬទទួលព័ត៌មាន និងការជួយសង្គ្រោះឬកិច្ចអន្តរាគមន៍នៅពេលដែលពលករចំណាកស្រុករងគ្រោះដោយសារអំពើរំលោភសិទ្ធិមនុស្សអំពើហិង្សានិងការបៀតបៀនឬនិងរំលោភផ្លូវភេទ។
- គ្មានយន្តការឬនិងប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យតាមដានលក្ខខណ្ឌការងារ សុខភាព សុវត្ថិភាព របស់ពលករចំណាកស្រុកឲ្យបាន ទៀងទាត់ព្រមទាំងគ្មានការផ្តល់កិច្ចគាំពារសង្គមដល់ពលករបម្រើការងារតាមផ្ទះនៅក្រៅប្រទេស។
- ស្ត្រីធ្វើការងារតាមផ្ទះត្រូវបានម្ចាស់ផ្ទះដកហូតនូវសិទ្ធិកាន់កាប់ឯកសារស្របច្បាប់ដូចជាលិខិតឆ្លងដែនរួមទាំងសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទ។

តម្រូវការទី៨៖ កំណត់ប្រាក់ឈ្នួលគោលនិងប្រាក់ធានានុគ្រោះសម្រាប់កម្មករនិយោជិតក្នុងវិស័យទេសចរណ៍

<u>បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមានឡើង៖</u>

- ដោយសារតែគ្មានការកំណត់ប្រាក់ខែគោលរបស់កម្មករនិយោជិតក្នុងវិស័យទេសចរណ៍បណ្តាលឲ្យនិយោជកជាច្រើន បានបន្ទាបតម្លៃពលកម្មនិងកំណត់ប្រាក់ខែឬ ប្រាក់ថ្ងៃរបស់កម្មករនិយោជិតតាម

ទំនើងចិត្ត។ យោងតាមព័ត៌មានដែលសហជីពទទួលបានពីកម្មករអ្នកសំអាតនិងរៀបចំបន្ទប់នៅតាមសណ្ឋាគារលំដាប់ផ្កាយ៥មួយចំនួនផ្តល់ប្រាក់ខែគោលដល់កម្មករនិយោជិតប្រមាណត្រឹមតែ ៦៥ ដល់ ៨៥ ដុល្លា តែប៉ុណ្ណោះ។

- កម្មករនិយោជិតនៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍បាត់បង់ផលប្រយោជន៍ដោយសារតែគ្មានគោលការណ៍កំណត់ដាក់លាក់អំពីភាគរយនៃប្រាក់ជានានុគ្រោះនិងគ្មានការផ្តល់ប្រាក់ជានានុគ្រោះនៅគ្រប់សណ្ឋាគារ។
- និយោជកមួយចំនួនធ្វើការបែងចែកប្រាក់ជានានុគ្រោះតាមតែការយល់ឃើញនិងការសម្រេចរបស់ខ្លួនដោយមិនបាន ពិភាក្សា ឬ បង្ហាញយន្តការជានាតម្លាភាពនៃការគ្រប់គ្រងនិងបែងចែកប្រាក់ជានានុគ្រោះដល់កម្មករនិយោជិតទេ។ បន្ថែមលើនេះនិយោជកមួយចំនួនបានដាក់វិធានការណ៍កាត់ប្រាក់ជានានុគ្រោះយកទៅទូទាត់ផលខូចខាតពីការធ្វើឱ្យបែកបាក់សម្ភារៈក្នុងសណ្ឋាគារដែលបង្ករដោយកម្មករនិយោជិត។

តម្រូវការទី៩៖ កំណត់ប្រាក់ឈ្នួលគោលសម្រាប់កម្មករនិយោជិតក្នុងវិស័យសំណង់និងព្រៃឈើ និង ជម្រុញឲ្យនិយោជកក្នុងវិស័យសំណង់និងព្រៃឈើចុះបញ្ជីរបបសន្តិសុខសង្គមឱ្យគ្រប់កម្មករទាំងអស់និងដាក់ចេញឆាប់ៗនូវសេចក្តីប្រកាសស្តីពីការការពារសុវត្ថិភាពកម្មករពីគ្រោះថ្នាក់ការងារ។

<u>**បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមានឡើង៖**</u>

- វិស័យសំណង់ជាវិស័យធំទី២បន្ទាប់ពីវិស័យវាយនភ័ណ្ឌកាត់ដេរនិងដេរស្បែកជើងដែលគិតត្រឹមឆ្នាំ ២០១៨ មានកម្មករនិយោជិតចំនួនប្រមាណ២៦០០០០នាក់បំពេញការងារក្នុងវិស័យសំណង់និងព្រៃឈើ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ននេះកម្ពុជាមិនទាន់បានកំណត់ប្រាក់ខែគោល ឬប្រាក់ឈ្នួលប្រចាំថ្ងៃអប្បបរិមានៅឡើយហើយការអនុវត្តជាក់ស្តែងនិយោជកផ្តល់ប្រាក់ឈ្នួលទាបដល់កម្មករនិយោជិតបើប្រៀបធៀបទៅនិងប្រាក់ខែគោលរបស់កម្មករកាត់ដេរ។
- ក្រសួងរៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្មនិងសំណង់បានផលិតនូវសៀវភៅណែនាំដើម្បីរក្សាសុវត្ថិភាពរបស់កម្មករសំណង់ នៅតាមការដ្ឋាន ហើយក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈក៏កំពុងរៀបចំសេចក្តីប្រកាសដើម្បីតម្រូវឱ្យនិយោជកមានវិធានការណ៍និងផ្តល់នូវសម្ភារៈការពារសុវត្ថិភាពគ្រប់គ្រាន់ដល់កម្មករ។ ប៉ុន្តែទាំងកម្មករផ្នែកសំណង់ក៏ដូចជាផ្នែកកែច្នៃឈើនៅតែគ្មានសម្ភារៈការពារត្រឹមត្រូវតាមស្តង់ដាដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពរាងកាយនៅឡើយហើយជារឿយៗតែងតែរងគ្រោះថ្នាក់ការងារ។
- និយោជកនៅមិនទាន់អនុវត្តបានពេញលេញក្នុងការចុះបញ្ជីរបបសន្តិសុខសង្គមដល់កម្មករសំណង់និងកែច្នៃឈើនៅឡើយ ដូច្នេះនៅពេលដែលកម្មករនិយោជិតជួបគ្រោះថ្នាក់ការងារពួកគេមិនទទួលបានសោហ៊ុយព្យាបាលនិងការគាំទ្រផ្សេងៗ
ឡើយ។

តម្រូវការទី១០៖ ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់និងប្រសិទ្ធភាពនៃការដោះស្រាយជម្លោះដីធ្លីដែលកំពុងកើតមានប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងតម្លាភាពសំដៅការពារសិទ្ធិនិងសុវត្ថិភាពដីធ្លីរបស់កសិករខ្នាតតូច ការពារស្ថេរភាពទីផ្សាររបស់កសិករ និង និរន្តរភាពក្នុងវិស័យកសិកម្ម។

<u>**បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមានឡើង៖**</u>

- កសិករខ្នាតតូចកំពុងតែរងគ្រោះដោយសារជម្លោះដីធ្លីជាមួយក្រុមហ៊ុនសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍និងការទន្ទ្រានដីពីអ្នកមានអំណាចមួយចំនួនដែលធ្វើឱ្យកសិករអាក់ខានក្នុងការបង្កបង្កើនផល ធ្លាក់ខ្លួនជំពាក់បំណុលរហូតត្រូវចំណាកស្រុកទៅធ្វើជាពលករ។
- កសិកម្មនៅតែអាស្រ័យផលតាមយថាផលដែលអាចបង្កបង្កើនផលបានតែក្នុងរដូវវស្សាដោយសារតែខ្វះអាងស្តុកទឹក និងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រគ្រប់គ្រាន់ដែលមិនអាចឲ្យកសិករធ្វើកសិកម្មនៅរដូវប្រាំងបាន និងកង្វះគោលនយោបាយការពារស្ថេរភាពទីផ្សាររបស់កសិករ។
- រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមិនទាន់ផ្តល់សច្ចាប័ននិងអនុវត្តន៍តាមកតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកសិករអន្តរជាតិដែលត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨។
- បើកឱ្យថ្នាំពុលកសិកម្មធ្វើចរាចរណ៍លើទីផ្សារ បានប៉ះពាល់ដល់សុខភាពកសិករ និងអ្នកបរិភោគ ជាពិសេសប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីក្នុងតំបន់ត្រូវបានបំផ្លាញ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់និរន្តរភាពក្នុងវិស័យក្នុងពេលអនាគតដ៏ខ្លី។

តម្រូវការទី១១៖ ដោយបង្កើនការគោរព ការពារ និងលើកស្ទួយសិទ្ធិសហជីពតាមរយៈការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់សហជីព ដោយធានាថា គោរពស្តង់ដាសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ និងអនុសញ្ញាស្នូលនៃអង្គការពលកម្មអន្តរជាតិ បញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់កិច្ចសន្យាខ្លី និងធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីសមាគមនិងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលព្រមទាំងបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់អំពើហិង្សាលើស្ត្រីអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សដើម្បីរួមគ្នារក្សាស្ថេរភាពទីផ្សារការងារ

<u>បញ្ហាដែលបាននឹងកំពុងកើតមានឡើង៖</u>

- ប្រមាណ ៨០% ទៅ ៨៥% នៃរោងចក្រសហគ្រាសបានប្រើប្រាស់កិច្ចសន្យាមានថេរវេលាខ្លីដើម្បីជួលកម្មករនិយោជិត ដែលធ្វើឲ្យកម្មករនិយោជិតគ្មានសុវត្ថិភាពការងារបាត់បង់អត្ថប្រយោជន៍ និង ភ័យខ្លាចក្នុងការចរចារជាមួយនិយោជកពី លក្ខ័ណ្ឌការងាររបស់ខ្លួន។
- ស្ត្រីសកម្មជនសហជីពនិងថ្នាក់ដឹកនាំសហជីព សហព័ន្ធនៅតាមមូលដ្ឋាន និងថ្នាក់ជាតិជាច្រើនរូបក្នុងវិស័យកាត់ដេរ វាយនភ័ណ្ឌនិងដេរស្បែកជើង ទេសចរណ៍និងសេវាកម្ម។ល។ បាននិងកំពុងតែជាប់បណ្តឹងពីបទបរិហារកេរ្តិ៍និងបទបំផ្លិចបំផ្លាញលើទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន ឬនិង ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយប្រព័ន្ធតុលាការ ឬ ស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការ។ ទន្ទឹមនេះដែរយើងខ្ញុំបានរកឃើញថា ៩៨ភាគរយនៃស្ត្រីសកម្មជនដីធ្លីចំនួន៦១២នាក់ ធ្លាប់រងគ្រោះអំពើហិង្សាផ្នែករាយកាយ ផ្លូវចិត្ត និងសេដ្ឋកិច្ច ហើយស្ថានភាពនេះកើតឡើងដោយសារតែអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានភាគច្រើនមិនយកចិត្តទុកដាក់បង្កើតឱកាសឲ្យភាគីពាក់ព័ន្ធបានជួបពិភាក្សាស្វែងរកដំណោះស្រាយសមស្របនិងទាន់ពេលវេលា ថែមទាំងបានគម្រាមកំហែង និងប្រើអំពើហិង្សាលើរាងកាយនិងស្មារតីទៅលើស្ត្រីសកម្មជនសិទ្ធិមនុស្សក្នុងចេតនារារាំងមិនឲ្យមានការជួបជុំនិងដើរក្បួននៅទីសាធារណៈដើម្បីទាមទាររកយុត្តិធម៌ ។
- ច្បាប់ស្តីពីសមាគមនិងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងទម្រង់បច្ចុប្បន្ននេះមានចរិតលក្ខណៈរឹតត្បិតដល់សិទ្ធិសេរីភាព ក្នុងការចូលរួម និងការបង្កើតអង្គការសមាគមផងដែរ ជាពិសេសជាមាត្រា៦ មាត្រា៨ មាត្រា២៤ និង មាត្រា២៥ ។
- ច្បាប់សហជីពក្នុងទម្រង់បច្ចុប្បន្ននេះមានចរិតលក្ខណៈរឹតត្បិតសិទ្ធិមូលដ្ឋាននិងសេរីភាពរបស់កម្មករនិយោជិត និង សហជីពជាក់ស្តែងមាត្រា៥៤ មាត្រា១០ មាត្រា១៤ មាត្រា១៥ និងប្រកាស និងឧបសម្ព័ន្ធបានដាក់បន្ទុកដល់សហជីពក្នុងការចុះបញ្ជិកាសហជីព និងសិទ្ធិជាតំណាង។

សេចក្តីថ្លែងការនេះចូលរួមគាំទ្រដោយ៖

១. សហពន្ធ័សហជីពកម្មករចំណីអាហារ និងសេវាកម្មកម្ពុជា (CFSWF)
២. សហពន្ធ័សហជីពកម្ពុជា (CATU)
៣. សមាគមប្រជាធិបតេយ្យឯករាជ្យនៃសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ (IDEA)
៤. បណ្តាញយុវជនកម្ពុជា (CYN)
៥. សម្ពន្ធ័សហគមន៍កសិករកម្ពុជា (CCFC)
៦. សមាគមមន្ត្រីរាជការឯករាជ្យកម្ពុជា (CICA)
៧. អង្គការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានយុវជន (YRDP)
៨. អង្គការមជ្ឈមណ្ឌលសម្ពន្ធ័ភាពការងារ និងសិទ្ធិមនុស្ស (CENTRAL)
៩ សម្ពន្ធ័ខ្មែរជំរឿន និងការពារសិទ្ធិមនុស្សលីកាដូ (Licadho)
១០ អង្គការអាកសិនអេតកម្ពុជា (AAC)
១១ អង្គការក្លាហាន (Klahaan)
១២ អង្គការគាំទ្របច្ចេកវិទ្យានៅជនបទក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (RCTSO)
១៤ មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា (CCHR)
១៥ សមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្សនិងអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា (Adhoc)
១៦ សហព័ន្ធសហជីពកម្មករសំណង់ និងព្រៃឈើកម្ពុជា (BWTUC)
១៧ គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ នៅកម្ពុជា (ខុមហ្វ្រែល)
១៨ សហព័ន្ធសហជីពឯករាជ្យ Independent Trade Union Federation (INTUFE)
១៩ មជ្ឈមណ្ឌលអាមេរិចកាំងសម្រាប់សាមគ្គីភាពការងារអន្តរជាតិ (ACILs)
២០ សហជីពទ្រទ្រង់សិទ្ធិការងារបុគ្គលិកកម្មករខ្មែរនៃក្រុមហ៊ុនណាហ្គាវើលដ៏(LRSU)
២១ សម្ព័ន្ធសហជីពប្រជាធិបតេយ្យកម្មករកាត់ដេរកម្ពុជា (CCAWDU)

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម៖

អ្នកស្រី អ៊ូ ទេពផល្លីន ប្រធានសហពន្ធ័សហជីពកម្មករចំណីអាហារ និងសេវាកម្មកម្ពុជា ០១១ ៩៨៤ ៨៨៣
អ្នកស្រី បុណ្យ រចនា ស្ថាបនិកនិងនាយិកាអង្គការក្លាហាន០៨៩ ៤៧៦ ១៤៦
អ្នកស្រី អ៊ូ សុភារី មន្ត្រីសម្របសម្រួលកម្មវិធីយុទ្ធនាការ អង្គការអាក់សិនអេត ០១២ ៦២១ ៨២២
អ្នកស្រី ឈឹម ស៊ីថរ ប្រធានសហជីពទ្រទ្រង់សិទ្ធិការងារបុគ្គលិកកម្មករខ្មែរនៃក្រុមហ៊ុនណាហ្គាវើលដ៏ ០១៥ ៣២៦ ០៣២
អ្នកស្រី កែវ ចាន់រ៉ា អគ្គលេខាធិការសម្ពន្ធ័សហគមន៍កសិករកម្ពុជា ០៧៧ ៥៥៣ ២១១
អ្នកស្រី ធន សុខា មន្ត្រីសម្របសម្រួលការងារចងក្រង អង្គការមជ្ឈមណ្ឌលសម្ពន្ធ័ភាពការងារនិងសិទ្ធិមនុស្ស ០៩៣ ៥៥៦ ៦៣៤
លោក គង់ អាទិត្យ ប្រធានសម្ព័ន្ធសហជីពប្រជាធិបតេយ្យកម្មករកាត់ដេរកម្ពុជា ០១២ ៧០៩ ៥០៩